

הסדרת העסקתם של בני/בנות זוג של חוקרים זרים ומרצים זרים במוסדות להשכלה גבוהה ותיקון

החלטת ממשלה

הצעה להחלטה

מחליטים :

1. להנחות את שרת הפנים לתת רישיון לישיבה ולעבודה בישראל לבני/בנות זוג של אחד מאלו-

א. סטודנטים זרים הלומדים לתואר שלישי או בתר דוקטורט במוסד להשכלה גבוהה שהוכר לפי סעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958 (להלן - **מוסד להשכלה גבוהה ותלמיד מחקר זר, בהתאמה**) ובלבד שהוצג לרשות האוכלוסין אישור, כי תלמיד המחקר הזר מקבל מימון לשכר הלימוד או מימון לצורך קיומו בתקופת לימודיו, מאת מוסד להשכלה גבוהה או מאת גורם מוסדי אחר (כגון קרן חיצונית או מוסד אקדמי) בארץ או בחו"ל.

ב. חוקרים או מרצים (להלן - **חוקר זר, מרצה זר** (בהתאמה)), שהם לפחות בעלי תואר שלישי, המועסקים במוסד להשכלה גבוהה שהעסקתם הותרה לפי סעיף 1ג לחוק עובדים זרים, התשנ"א-1991 (להלן - **חוק עובדים זרים**).

2. הרישיון שיינתן לבן/בת הזוג של תלמיד מחקר זר או חוקר זר או מרצה זר, כאמור, יאפשר עבודה אצל כל מעסיק בישראל, בכפוף לכל דין, ללא דרישה לתשלום שכר השווה לכפל השכר הממוצע במשק. על המעסיק יחולו כל החובות כדין.

3. לצורך כך, להנחות את שרת הפנים לתקן את תקנות הכניסה לישראל (פטור מהיתר למתן אשרה ורישיון ישיבה לסוגי עובדים זרים), התשע"ג-2013 (להלן - **התקנות**), על מנת לקבוע כי מעסיק של בן/בת זוג של תלמיד מחקר זר או של חוקר זר או של מרצה זר יהא פטור מקבלת היתר העסקה לפי סעיף 1ג לחוק עובדים זרים, לצורך העסקת בן/בת הזוג אשר יחזיק ברישיון לישיבה ולעבודה כאמור לעיל, כל עוד תלמיד המחקר הזר או החוקר הזר או המרצה הזר עומד בתנאים המפורטים בסעיפים 1 (א) או (ב) להחלטה זו.

4. להאריך את תוקף החלטת ממשלה מספר 1759 מיום 31.7.2016 בעניין "הסדרת העסקתם של בני/בנות זוג של עובדים זרים מומחים בתחום ההייטק בישראל" (להלן - **החלטה 1759**) ולתקן את סעיף 4 להחלטה 1759 כך שבמקומו יבוא "החלטה זו תעמוד בתוקף כל עוד התקנות, כאמור בסעיף 3, בתוקף". כמו כן, למחוק את סעיפים 2 ו-3 (ב) ולמחוק את המילים "או חוקר או מרצה זר" ברישא של סעיף 3 להחלטה 1759.

5. האמור בסעיפים 1 ו-2 להחלטה זו ייכנס לתוקף עם פרסום התיקון לתקנות כאמור בסעיף 3 לעיל, ברשומות.

דברי הסבר

רקע כללי

פיתוח הבינלאומיות הוא נושא מרכזי וחשוב במוסדות אקדמיים ברחבי העולם. קליטת חוקרים ותלמידים בינלאומיים תורמת משמעותית לקידום המחקר, לחיזוק ופיתוח המוניטין הבינלאומי, להעלאת האיכות האקדמית כולל עמידה בסטנדרטים בינלאומיים ולגיוון מקורות ההכנסה משכר לימוד. גם ממשלת ישראל קבעה מספר החלטות במטרה לקדם את נושא הבינלאומיות בישראל, שבעקבותיה קידמו המועצה להשכלה גבוהה והוועדה לתכנון ותקצוב תכנית רב שנתית (תשע"ז-תשפ"ב) לקידום הבינלאומיות בהשכלה הגבוהה בישראל בכלל ולהגדלת מספר החוקרים, המרצים והתלמידים הבינלאומיים החוקרים והלומדים בישראל בפרט. במסגרת התכנית הוקצו משאבים משמעותיים לטובת קידום הנושא.

כמו כן, בתחומי ההיי-טק ישנו מחסור באנשי סגל ועוזרי הוראה אשר נדרשים על מנת להגדיל את מספר הסטודנטים הלומדים לתואר ראשון ולהגדיל את מספר המועסקים בענפי ההיי-טק כפי שנקבע בקווי היסוד של הממשלה. מרצים זרים בוודאי יכולים להשתלב בסגל ההוראה ובכך לאפשר למוסדות להשכלה גבוהה להגדיל, בין היתר, את מספר הסטודנטים הלומדים ללימודי תואר ראשון, אולם כיום ישנם מעט חברי סגל זרים בתחומי ההיי-טק, כאשר סוגיית תעסוקת בני הזוג של חברי הסגל הינו חסם מרכזי. אחד מהגורמים המשפיעים ביותר על בחירתם של חוקרים, מרצים ותלמידים בינלאומיים במקום לימודים/מחקר/הוראה הוא תנאי אשרת השהייה. החסם העיקרי להגעתם של חוקרים, מרצים וסטודנטים מתקדמים למחקר לישראל נוגע לבני/בנות זוג של חברי סגל אקדמי (לפני קביעות), פוסט-דוקטורנטים ולעיתים גם דוקטורנטים בינלאומיים המעוניינים להגיע לישראל עם משפחותיהם. חברי סגל המועסקים ע"י מוסד להשכלה גבוהה נכנסים לישראל עם אשרת כניסה מסוג ב/1. חברי סגל אורחים המגיעים במסגרת שנת שבתון עם אשרת כניסה מסוג ב/2. פוסט-דוקטורנטים ודוקטורנטים מוגדרים כסטודנטים בהיותם מלגאים ונכנסים לישראל באשרת כניסה א/2. חלקם מגיעים עם דרישה לאישורי העסקה ולכן נכנסים עם אשרות ב/1. במסגרת אשרה זו, רשאים אנשי הסגל לצרף בני/בנות זוג אשר יקבלו אשרת כניסה מסוג ב/2, ובן/בת זוג של הסטודנט/ית אשרת כניסה לישראל מסוג א/4. אולם, שני סוגי אשרות אלו אינם כוללים אפשרות תעסוקה לבני הזוג.

מגבלה זו בעייתית בגלל שתי סיבות עיקריות: (1) יוקר המחייב בישראל גבוה ונדרשות שתי משכורות להחזיק משפחה עם ילדים, ו-(2) כמעט תמיד, בני/בנות זוג של פוסט-דוקטורנטים ודוקטורנטים או חוקרים/ מרצים הינם בעלי מקצוע ואינם מוכנים לוותר על הקריירה שלהם לתקופה של מספר שנים. במצב הנוכחי, כל הפוסט-דוקטורנטים / הדוקטורנטים / החוקרים / מרצים עם בני/בנות זוג מעדיפים הצעות ממוסדות מובילים במדינות שבהם מתאפשרת העסקה של בני/בנות זוג. בכך נפגעת משמעותית היכולת של המוסדות האקדמיים למשוך לישראל את החוקרים/ מרצים האיכותיים ביותר. על מנת לשנות מצב זה יש צורך להסיר מגבלה זו, ולאפשר עבודה בישראל לבני/בנות זוג של חוקרים/ מרצים.

מדינות רבות הבינו את התרומה והפוטנציאל של ניידות סטודנטים וסגל אקדמי בינלאומיים כפי שגם משתקף במדיניות האשרות באותן המדינות. כדוגמה, כחלק ממדיניות החוץ של ארצות הברית, הממשלה האמריקנית הבינה את היתרונות הגלומים בהבאת חוקרים וסגל אקדמי מומחים ובנתה את תכנית אשרות J1. תכנית זו מציעה מסלולי אשרות שונים הכוללים בין היתר אשרות לסטודנטים המגיעים ללמוד על מלגות הצטיינות ממשלתיות, לחוקרים (לרבות בשלב הפוסט-דוקטורט) וסגל אקדמי אורח. בני/בנות זוגם של החוקרים והסגל האקדמי מקבלים אשרות שהייה ועבודה מסוג J2.

המגבלות הקיימות בנוגע לאשרות שהייה כיום ממקמות את ישראל בעמדה נחותה ביחס למדינות אחרות בעולם ומקשות על המוסדות להשכלה גבוהה לגייס חוקרים, מרצים ותלמידים בינלאומיים איכותיים.

הצעת החלטה זו מבקשת לתקן את המצב באמצעות מתן רישיון לישיבה ועבודה בישראל לבני/בנות זוג של סטודנטים זרים, חוקרים או מרצים במוסדות להשכלה גבוהה, כמפורט בהצעה.

בנוסף, מוצע להאריך את החלטת ממשלה 1759 כך שההחלטה תהיה בתוקף כל עוד התקנות כפי שהוגדרו בסעיף 3 בתוקף. מתן רישיון עבודה מסוג ב/1 ללא היתר לבני זוג של מומחים זרים בהייטק ייבחן על ידי הצוות הבינמשרדי שנקבע בהחלטה 1759 מעת לעת, לצורך הארכתו. כמו כן, מוצע לתקן את תקנות הכניסה לישראל (פטור מהיתר) כך שההסדר שנקבע בהן לפיו בן/בת זוג של חוקר או מרצה זר במוסד להשכלה גבוהה יוכלו לקבל רישיון עבודה מסוג ב/1 ללא צורך בהיתר למעסיק, לא יותנה בכך שהחוקר או המרצה הזר יידרש להיות במסלול קביעות, להשתייך לרשימה סגורה של סוגי מחלקות, בתי ספר ופקולטות, ולקבל שכר חודשי שאינו נמוך מפעמיים השכר הממוצע, וכן כי ההסדר לא יוגבל בזמן.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

לא רלבנטי

תקציב

לא רלבנטי

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלבנטי

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

ראש הממשלה – מאשר

שרת הפנים - מאשרת

שר האוצר – מאשר

שרת הכלכלה והתעשייה - מאשרת

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה 1759

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות דעתה של היועצת המשפטית של משרד החינוך יוזם ההצעה או מי שהוסמך מטעמה, מצורפת להצעה

להחלטה (ראה טופס נלווה).

סיווגים

סיווג ראשי: 03תחליד

ט"ז בסיון התשפ"ב
15 ביוני 2022

מגישה: שרת החינוך

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

הסדרת העסקתם של בני/בנות זוג של חוקרים זרים ומרצים זרים במוסדות להשכלה גבוהה.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

- מוצע להנחות את שר הפנים לתת רישיון לישיבה ולעבודה בישראל של בני/בנות זוג של סטודנטים זרים הלומדים לתואר שלישי או בתר דוקטורט במוסד להשכלה גבוהה או זרים שהם בעלי תואר שלישי לפחות, חוקרים או מרצים במוסד כאמור, בהתאם לתנאים המפורטים בהצעה.
- מוצע לקבוע כי הרישיון יאפשר עבודה אצל כל מעסיק חוקי בישראל, בכפוף לכל דין, ללא הדרישה לשכר השווה לפעמיים השכר הממוצע במשק. על המעסיק יחולו כל החובות בדין. לצורך כך, מוצע להנחות את שרת הפנים לתקן את תקנות הכניסה לישראל (פטור מהיתר למתן אשרה ורישיון ישיבה לסוגי עובדים זרים), התשע"ג-2013, כך שייקבע כי מעסיק יהא פטור מקבלת היתר העסקה כנדרש לפי סעיף 1ג לחוק עובדים זרים, התשנ"א-1991, לצורך העסקת בן/בת זוג כאמור, כל עוד תלמיד המחקר הזר או המרצה הזר עמד בתנאים הקבועים.
- עוד מוצע להאריך את תוקף החלטת הממשלה מספר 1759 מיום 31.7.2016, בעניין "הסדרת העסקתם של בני/בנות זוג של עובדים זרים מומחים בתחום הייטק בישראל" (להלן – "החלטה 1759") ולתקן בה את סעיף 4 כך שבמקומו יבוא "החלטה זו תעמוד בתוקף כל עוד התקנות, כאמור בסעיף 3, בתוקף". כמו כן, מוצע למחוק את סעיפים 2 ו-3(ב) להחלטה 1759 וכן למחוק את המילים "או חוקר או מרצה זר" ברישא של סעיף 3 להחלטה 1759.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

בהתאם לאמור בהצעה, ההחלטה תיכנס לתוקף רק בעת הכניסה לתוקף של התיקון לתקנות. לפיכך, אין מניעה משפטית.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

עמדת היועץ המשפטי במשרד ראש הממשלה: אין מניעה.

עמדת היועץ המשפטי ברשות האוכלוסין וההגירה: אין מניעה.

עמדת היועץ המשפטי בזרוע העבודה במשרד הכלכלה והתעשייה: אין מניעה.

עמדת היועץ המשפטי של משרד האוצר: אין מניעה.

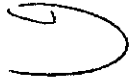
עמדת יועץ וחוקיקה במשרד המשפטים: אין מניעה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית לקבל את ההחלטה.

אילת מלקמן

יועצת משפטית

שם

תפקיד

חתימה

מזכירות הממשלה

החלטה מספר 1759 של הממשלה מיום 31.07.2016.

1759.

הסדרת העסקתם של בני/בנות זוג של עובדים זרים מומחים בתחום ההיי-

טק בישראל

מ ח ל י ט י ס :

1. להנחות את שר הפנים לתת רישיון לישיבה ועבודה בישראל לבני/בנות זוג של עובדים זרים מומחים בהיי-טק המשתכרים פעמיים שכר ממוצע במשק לפחות, ולבני/בנות הזוג של מנהלים בחברות היי-טק (להלן: מומחה זר בהיי-טק), והמועסקים בישראל כדין על ידי חברה המופיעה ברשימה שהעביר מנכ"ל משרד הכלכלה והתעשייה במכתב למנכ"ל רשות האוכלוסין וההגירה ביום 29 ביוני 2016 (כ"ג בסיון תשע"ו) וכפי שתעודכן מעת לעת בהתאם לנוהל שיגובש בנושא על ידי משרד הכלכלה והתעשייה, בהסכמת הממונה על התעסוקה ובהתייעצות עם רשות האוכלוסין וההגירה ומשרד האוצר. הרישיון שיינתן לבן/בת הזוג של מומחה זר בהיי-טק יאפשר עבודה אצל כל מעסיק בישראל ללא הדרישה לשכר השווה לפעמיים שכר ממוצע לפחות.

2. להנחות את שר הפנים לתת רישיון לישיבה ועבודה בישראל לבני/בנות זוג של חוקרים או מרצים זרים במסלול קביעות במקצועות הרלוונטיים לתעשיית ההיי-טק (להלן: חוקר או מרצה זר במקצועות הרלוונטיים) במוסד להשכלה גבוהה (המוכר לפי סעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, תשי"ח-1958 או במוסד שהתואר שלו הוכר לפי סעיף 28(א) לחוק זה) המשתכרים פעמיים שכר ממוצע במשק לפחות. הרישיון שיינתן לבן/בת הזוג של חוקר או מרצה זר יאפשר עבודה אצל כל מעסיק בישראל ללא הדרישה לשכר השווה לפעמיים שכר ממוצע לפחות.

3. להנחות את שר הפנים לקבוע בתקנות, בכפוף לסמכות הנתונה לו על פי סעיף 2(ג) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 וסעיף 1(ג) לחוק עובדים זרים, תשנ"א-1991, כי מעסיק של בן/בת זוג של מומחה זר בהיי-טק או חוקר או מרצה זר בעל רישיון עבודה בתוקף, יהא פטור

מקבלת היתר העסקה כקבוע בסעיף 1(גא) לחוק עובדים זרים, תשנ"א-1991 לצורך העסקת בן/בת הזוג כאמור, ובתנאי כי :

א. לעניין מומחים זרים : אין למומחה זר בהיי-טק או בן/בת זוגו כוונה להשתקע בישראל ובהיעדר מניעה אחרת, על בסיס הצהרה.

ב. לעניין החוקרים או המרצים הזרים : נשיא המוסד להשכלה גבוהה מגיש תצהיר לרשות האוכלוסין וההגירה, לפיו החוקר או המרצה הזר הוא מצטיין בתחומו, וכי הוא נמצא במסלול למתן קביעות במוסד.

4. תוקפה של החלטה זו יהיה לשנה מיום קבלתה, ושר הפנים רשאי להאריכה, בהסכמה עם שר הכלכלה והתעשייה ושר האוצר. קבלת החלטה בעניין תבוסס על המלצות של צוות בין משרדי בראשות ראש המועצה הלאומית לכלכלה ובהשתתפות נציגי משרד הכלכלה והתעשייה ומלשכת הממונה על התעסוקה, רשות האוכלוסין וההגירה ומשרד האוצר. המלצת הצוות תתייחס גם לתקופת ההארכה של החלטה זו. פקיעת תוקף ההחלטה לא תפגע בתוקף רישיון ישיבה ועבודה שניתן לפיה קודם תום תוקפה.

5. להנחות את מנכ"ל משרד הכלכלה והתעשייה, מנכ"ל רשות האוכלוסין וההגירה והממונה על התעסוקה למנות צוות בין משרדי שיגבש בתוך 30 יום את המתווה ליישום החלטה זו, לרבות קביעת הנתונים הנדרשים לאיסוף לשם בחינת השלכות יישום החלטה זו בתום תוקפה וכתשית לדיון בהארכתה.